

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobců: a) V. A., b) H. A., zastoupených JUDr. Lenkou Zrnovskou, advokátkou se sídlem Liberec, Revoluční 66, proti žalovanému: Ministerstvu vnitra, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, ze dne 19. 9. 2005, čj. 59 Az 1/2005 – 36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna advokátky JUDr. Lenky Zrnovské se určuje částkou 1675 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobci jako stěžovatelé domáhají zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec, kterým byly zamítnuty jejich žaloby proti rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 7. 1. 2005, čj. OAM-9446/VL-19-P17-2001

a čj. OAM-9448/VL-19-P17-2001. Těmito (posledně uvedenými) rozhodnutími nebyl stěžovatelům podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), udělen azyl a současně bylo vysloveno, že se na ně nevztahuje překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu. Krajský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného byla vydána v souladu se zákonem a na podkladě dostatečně zjištěného skutkového stavu věci.

Stěžovatelé v kasační stížnosti uplatňují důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně namítají, že krajský soud se dostatečně nevypořádal se žalobními body, jež byly uvedeny v žalobách proti rozhodnutím žalovaného. Mají za to, že v jejich případě mělo být rozhodnuto minimálně o vztažení překážky vycestování ve smyslu ust. § 91 zákona o azylu a že žalovaný nezohlednil humanitární aspekty jejich případu. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného není zřejmé, jaké konkrétní informace ze zpráv uvedených v odůvodnění byly rozhodné pro posouzení případu stěžovatelů, zejména není zřejmé, jakými informacemi se žalovaný řídil v rozhodování o překážce vycestování. Stěžovatel a) se v případě návratu do Arménie obává o svůj život; konkrétně se domnívá, že mu nebude poskytnuta odpovídající ochrana ze strany státních orgánů. Uvádí, že tyto jeho obavy podporují jak jeho osobní zkušenosti, tak i informace ze země původu. Uvedl, že v Arménii často dochází k prolínání kriminálních a mocenských struktur a v případě, že výhrůžky vycházejí ze strany osob, které mají na mocenské struktury vazbu, nelze očekávat, že stát poskytne ohroženému jedinci účinnou ochranu. Stěžovatelka b) se domnívá, že soud nesprávně zhodnotil zjištění skutečného stavu věci žalovaným, přičemž nesouhlasí s postupem vedení pohovoru ve správním řízení, neboť byl veden tak, že neobjasnil veškeré důvody jejího odchodu z Arménie, pro něž požádala o azyl, zejména v oblasti její příslušnosti ke S. J.. Stěžovatelka uvádí, že v průběhu řízení poukázala na skutečnosti, že možnost praktikovat náboženství osobou příslušející ke Svědkům Jehovovým je v Arménii velmi ztížena, přičemž jsou známy i případy, kdy příslušníci této církve jsou několik let vězněni. Stěžovatelka se tak obává pronásledování z náboženských důvodů. Pokud jde o samotný pohovor, stěžovatelka se domnívá, že by měl být přizpůsoben osobnosti žadatele, jeho vzdělání a kulturnímu a sociálnímu zázemí. Stěžovatelka pochází z Arménie a vzhledem ke svému věku a sociálnímu původu není schopna se dostatečně orientovat v právním systému. V době podání žádosti o azyl jí nebylo známo, z jakých důvodů jí může být udělen azyl, rovněž si neuvědomovala význam, jenž pohovor a její výpověď mají. Stěžovatelka se snadno rozruší, dlouhodobě je ve špatném psychickém stavu a má problémy s vysokým krevním tlakem. Stěžovatelé se dále domnívají, že krajský soud nedostatečně a nesprávně posoudil jejich námitky vztahující se k průběhu azylového řízení, zejména se domnívají, že žalovaný nedostál své povinnosti být vázán právním názorem soudu obsaženém ve zrušujícím rozsudku, když neprovedl další pohovor,

resp. stěžovatele za tímto účelem vůbec nepředvolal. Žalovaný původně řízení zastavil s tím, že bez provedení doplňujícího pohovoru nebylo možné ve věci bez dalšího rozhodnout. Stěžovatelé proto navrhuji, aby Nejvyšší správní soud kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; rovněž požádali o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

V kasační stížnosti taktéž požádali o ustanovení právního zástupce. Advokát byl žalobcům ustanoven usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 10. 10. 2005, čj. 59 Az 1/2005 – 47.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se nedomnívá, že by námitkám stěžovatelů bylo lze přisvědčit a pokládá jejich kasační stížnost za nedůvodnou. Zejména nesdílí názor stěžovatelů, že v jejich případě mělo být alespoň rozhodnuto o vztažení překážky vycestování. Stěžovatelka b) v řízení před správním orgánem osvětlila, že vlastní důvody pro žádání o udělení azylu nemá, že pouze následuje svého manžela, a stěžovatel a), jak konstatoval i soud, netvrdil skutečnosti podřaditelné důvodům uvedeným v ustanovení § 12 zákona o azylu. Dále odkázal na správní spis, vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelé učinili během správního řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Z předložených spisů správního orgánu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelé dne 22. 9. 2001 podali návrhy na zahájení řízení o udělení azylu, v nichž shodně uvedli, že Arménii opustili 19. 9. 2001 a nastínili důvody pro opuštění země,

kteří podrobně rozvedli při pohovorech konaných v p. s. K. n. O. dne 5. 11. 2001. Stěžovatel a) uvedl, že důvodem pro opuštění Arménie bylo vyhrožování ze strany soukromých osob. Pracoval jako hlídač parkoviště, kde došlo k odcizení jednoho z vozů, když měl službu. Majitel parkoviště po něm požadoval vrácení vozu či peníze, za tímto účelem vyslal ke stěžovateli dva muže, kteří mu vyhrožovali tak, že musí buď hodnotu vozu zaplatit nebo jej zabijí. Poprvé ho při výhrůžkách ohrožovali nožem a po druhé, v místě, kam před nimi utekl, střelnou zbraní. Majitel parkoviště stěžovatele nechal sledovat, proto když chtěl celou záležitost ohlásit policii, bylo mu v tom zabráněno a později se už o to ani nepokoušel. Arménii tedy opustil, neboť se obával jak o život svůj, tak i jeho rodiny. Stěžovatelka b) v pohovoru uvedla, že vlastní důvod k opuštění Arménie neměla, že jediným důvodem byl její manžel. Byla přítomna vyhrožování manžela, ale manžel jí o svých problémech žádné detaily nesdělil. Dále bylo zjištěno, že si správní orgán k posouzení skutečností uváděných stěžovatelem vyžádal informace o situaci a o dodržování lidských práv v Arménii. Vycházel při tom z informace Ministerstva zahraničních věcí čj. 107871/2003-LP ze dne 3. 3. 2003 (obsahem je možnost podání stížnosti proti orgánům státní moci, ochrana občanů před organizovaným zločinem, situace žadatelů o azyl po návratu do země původu atd.), Zprávy Ministerstva zahraničí Spojených států amerických o stavu dodržování lidských práv za rok 2003 ze dne 25. února 2004 a aktuálních informací z databanky ČTK.

Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky stěžovatelů týkající se vad řízení spočívajících v tvrzeném nevypořádání všech žalobních bodů žalobců krajským soudem. Po pečlivém přezkoumání jak vlastních žalobních bodů obsažených v žalobách proti rozhodnutí žalovaného, tak i obsahu odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu, Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud v tomto ohledu nikterak nepochybil a že všechny žalobní body v odůvodnění rozsudku náležitě a přehledně vypořádal, aniž by některý z nich opomenul. Této námitce stěžovatelů tak nelze přisvědčit.

Dále Nejvyšší správní soud přistoupil k přezkoumání námitky stěžovatelů, že v jejich případě byla namísto přinejmenším aplikace § 91 zákona o azylu, tedy že na ně měla být vztažena překážka vycestování a že měly být zohledněny humanitární aspekty jejich případu, a dále námitka, že z odůvodnění napadených rozhodnutí nevyplývalo, jaké konkrétní informace ze zpráv vzal správní orgán v potaz při rozhodování o neudělení azylu a nevztažení překážky vycestování. K tomu je nutno uvést, že z protokolů o pohovorech k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu vyplývá, že stěžovatelé byli řádně poučeni, správní orgán sdělil, jaké informace má k dispozici pro posouzení situace ve vlasti stěžovatelů, a stěžovatele upozornil, že se mohou s obsahem těchto zpráv seznámit, popř. navrhnout jejich doplnění, čehož stěžovatelé nevyužili.

Důkazním prostředkem žadatele o azyl je zpravidla jen jeho vlastní věrohodná výpověď; správní orgán je pak povinen v pochybnostech shromáždit

všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují¹. Povinnost tvrzení má žadatel o azyl. V řízení o udělení azylu má zásadní význam výpověď žadatele představovaná vlastní žádostí o udělení azylu a zejména pohovorem, jenž je za účelem zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí správním orgánem prováděn. Pro ověření údajů žadatelem o azyl uváděných a pro vyhodnocení jím předestřené situace si správní orgán opatřuje potřebné podklady (zpravidla oficiální informace nezávislých institucí či států o politické a hospodářské situaci v dané zemi a o stavu dodržování základních lidských práv). Tyto podklady jsou součástí správního spisu a správní orgán má povinnost v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, jaké podklady si opatřil, jejich obsah pak správní orgán hodnotí jako celek, a to s ohledem na předmět azylového řízení a údaje uváděné žadatelem o azyl. Neshledá-li správní orgán důvod pro udělení azylu dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 či § 14 zákona o azylu, je povinen dle § 28 citovaného zákona posoudit existenci překážek vycestování. Existenci překážek vycestování (§ 91 cit. zák.) opět posuzuje na základě tvrzení žadatele o azyl vyplývajících ze žádosti o azyl a z pohovoru k tomuto účelu konanému, případně dalších žadatelových důkazů, a tato tvrzení konfrontuje s poklady, které si k rozhodování opatřil. Správní orgán v obou správních rozhodnutích v souladu s obsahem získaných informací mj. konstatoval, že trest smrti byl v Arménii zrušen v roce 2003, životy obyvatel nejsou ohroženy válečným konfliktem a že arménským státním příslušníkům nehrozí v případě jejich návratu do vlasti postih za to, že žádali v zahraničí o udělení azylu. Obava stěžovatelů nebyla shledána opodstatněnou. Po posouzení obsahu protokolů o pohovorech k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území ČR konaných dne 5. 11. 2001 Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel a) se o poskytnutí ochrany od úřadů v Arménii před vydíráním ze strany soukromých osob nepokoušel a z obsahu informací, jež sloužily za podklad rozhodnutí, nevyplývá, že v Arménii byla taková ochrana občanům odpírána či taková jednání tolerována. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel a) na příslušné domovské orgány s žádostí o ochranu neobrátil, nelze jeho obavy, i s ohledem na obsah podkladů pro správní rozhodnutí, posuzovat jako důvod pro vyslovení překážky vycestování. Dle názoru Nejvyššího správního soudu správní orgán vzal v potaz i humanitární aspekty případu stěžovatelů, a to tak, jak vyplývaly ze žádostí o azyl a jednotlivých pohovorů. Rozhodování o udělení humanitárního azylu je správním uvážením, v němž v daném případě Nejvyšší správní soud neshledal překročení či zneužití mezi správního uvážením.

Jde-li o tvrzení stěžovatelky b), že soud nedostatečně zhodnotil skutkový stav věci, a její nesouhlas s postupem vedení pohovoru ve správním řízení, Nejvyšší správní soud opětovně uvádí, že stěžovatelka b) byla o svých procesních právech ve správním řízení náležitě poučena. Pokud jde o její tvrzenou příslušnost ke S. J. a z toho vyplývající obavy z pronásledování z náboženských důvodů, je nutno

¹ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 6 Azs 235/2004, dostupný na www.nssoud.cz

podotknout, že žadatelka o azyl tuto skutečnost jakožto důvod, pro který o azyl žádá, neuvedla ve správním řízení, čímž nedostala své povinnosti tvrzení, a proto nelze k tomuto tvrzenému důvodu přihlížet. Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní orgán rozhodoval na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci. Co se týče nesouhlasu stěžovatelky s postupem vedení pohovoru ve správním řízení, Nejvyšší správní soud neshledal v průběhu pohovoru zaznamenaném v protokolu dne 5. 11. 2001 rozpor s právními předpisy či procesními právy stěžovatelky. Stěžovatelka mj. prohlásila, že poučení rozuměla a že nežádá bližší vysvětlení; pohovor byl veden v arménském jazyce a každá strana protokolu byla stěžovatelkou podepsána s tím, že s obsahem souhlasí a doplnění nežádá. Jak v žádosti, tak při pohovoru uvedla, že její zdravotní stav je dobrý.

Na závěr Nejvyšší správní soud přistoupil k posouzení námitky stěžovatelů spočívající v tvrzení, že žalovaný porušil svou povinnost být vázán právním názorem soudu obsaženém ve zrušujícím rozsudku, když neprovedl další pohovor se stěžovateli. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18. 10. 2004, čj. 59 Az 207/2003 - 24, byla zrušena rozhodnutí správního orgánu o zastavení řízení, když soud správnímu orgánu vytkl, že nepředložil doklad o tom, že byl učiněn konkrétní pokus o doručení předvolání žalobcům. Náзор krajského soudu v uvedeném rozsudku se týkal způsobu předvolání k pohovorům a nezaobíral se otázkou, zda bylo nutné další pohovor provádět. Bylo tedy na zvážení správního orgánu, zda další pohovor provede či nikoliv. Ani této stížnostní námitce stěžovatelů není možné přisvědčit.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Stěžovatelům byl pro toto řízení před soudem ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal advokátu odměnu ve výši 1675 Kč za jeden úkon právní služby spočívající převzetí a přípravě zastoupení podle § 11 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 7 a 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění před účinností zákona č. 276/2006 Sb, uskutečněný jako společný úkon pro oba stěžovatele, kdy se odměna snižuje podle § 12 odst. 4 téže vyhlášky o 20 % za každou takto zastupovanou osobu, společně s jedním režijním paušálem za jeden úkon podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu